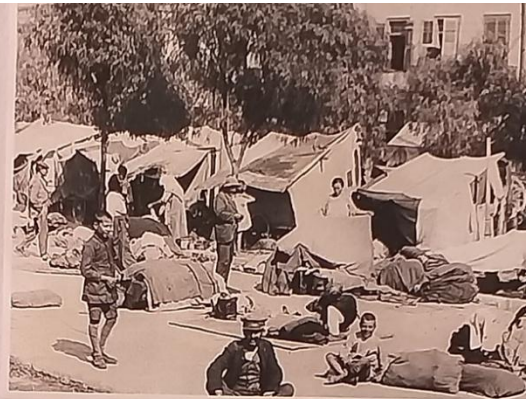

«Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ
ΛΩΞΑΝΝΗΣ»

*Αφόρμηση από φωτογραφίες από την υπογραφή της συνθήκης και την
μικρασιατική καταστροφή.*

Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και αποκτούν ονόματα και σύμβολα.

Η ΟΜΑΔΑ ΤΩΝ ΟΠΑΔΩΝ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΙΔΕΑΣ

ΕΛΕΝΗ

ΜΑΡΙΑ Μ.

ΜΑΡΙΑ Χ.

ΑΥΑΣΤΑΣΙΑ

ΕΙΡΙΑΝΩΑ

ΝΑΓΙΑ

Οι οπαδοί της
Μεγάλης Ιδέας

Η ΟΜΑΔΑ ΤΩΝ ΦΙΛΕΛΕΥΘΕΡΩΝ

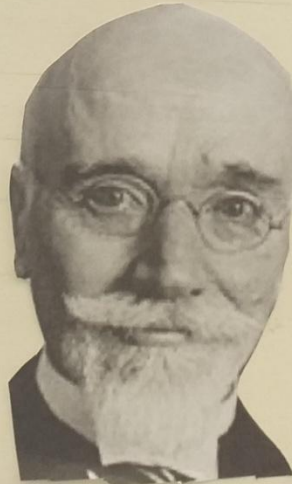
ΚΡΥΣΤΑΜΕΝΙΑ

ΔΕΣΤΟΙΩΑ

ΣΟΦΙΑ

ΜΑΡΙΑ Α.

ΚΛΕΑ

Η ΟΜΑΔΑ ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΔΥΝΑΜΕΩΝ
ΣΩΤΗΡΗΣ
ΕΥΘΥΜΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪ Π.
ΝΙΚΟΛΑΣ Μ.
ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ

Η ΟΜΑΔΑ ΤΩΝ ΒΑΣΙΛΙΚΩΝ
ΓΙΩΡΓΟΣ Μ.
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΓΙΑΝΝΗΣ
ΓΙΩΡΓΟΣ Ρ.
ΧΡΗΣΤΟΣ

«Η λέξη συνθήκη και οι σημασίες της»

• Σημασίες της λέξης «συνθήκη»

.. συμφωνία δύο ή περισσότερων πτωρών συνήθως σε επίπεδο κρατιών για την αποδοχή κοινών όρων για την επίλυση διενέξεων ή την ανάπτυξη σχέσεων.

.. Το περιβάλλον φυσικό, κοινωνικό ή άλλο που διαφοροποιείται σε συγκεκριμένη κατάσταση ή για ορισμένο διάστημα.

.. Οι περιορισμοί που θέτουμε σε ένα πρόβλημα ή που προκύπτουν από την διαδικασία λύσεώς του.

Προσέχεις με τους όρους της λέξης «συνθήκη»

Υπεγράφη συνθήκη μεταξύ 2 κρατιών για εμπορική συνεργασία.

Οι συνθήκες δεν ήταν κατάλληλες για την ανάπτυξη εμπορικών δραστηριοτήτων.

Μετά από πολύωρες συζητήσεις οι συνθήκες ήταν κατάλληλες για την επίλυση του προβλήματος.

• Γιατί έχουν μεγάλη σημασία οι συνθήκες και τότε υπογράφονται

.. οι συνθήκες έχουν μεγάλη σημασία γιατί με κάποιους όρους μπορούν να έρουν ειρήνη μεταξύ δύο ή περισσότερων κρατιών. Υπογράφονται όταν ένας άνθρωπος φτάνει στο τέλος του για να κάνει καλές σχέσεις τα κράτη που συν-ετείχαν σ'αυτών.

Οι οπαδοί της
Μεγάλης Ιδέας

«Προηγούμενες συνθήκες»

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΣΥΝΘΗΚΕΣ

Συνθήκη Βουκουρεστίου

Με τη συνθήκη του Βουκουρεστίου σχεδόν διπλασιάσαμε τα σύνορα της Ελλάδας. Τα εδάφη που κερδίσαμε ήταν η Ανατολική Μακεδονία, η Κεντρική Μακεδονία, η Κρήνη και τα μισά του Ανατολικού Αιγαίου. Όμως χάσαμε εδάφη, στη Δυτική Θράκη και στη Βόρεια Ήπειρο.

Συνθήκη Λοβίων

Στη συνθήκη των Λοβίων κερδίσαμε εδάφη στην Δυτική και Ανατολική Θράκη και κάποια μισά του Αιγαίου. Επίσης αναλάβαμε για πέντε χρόνια την διοίκηση της Σμύρνης.

Συνθήκη Αζιά Σεφρανού

Με τη συνθήκη του Αζιά Σεφρανού δηκηραρήθηκε το Βουλγαρικό κράτος περικυκλώνοντας τα σύνορα τους στη Μακεδονία.

Συνθήκη Βερολίνου

Στη συνθήκη του Βερολίνου κερδίσαμε πολλές περιοχές στη Μακεδονία παρά το ότι οι Βουλγαρία παρέμεινε αυτόνομο κράτος. Επίσης η Σερβία, το Μακεδονικό και η Ρουμανία κέρδισαν την ανεξαρτησία τους. Τέλος η Ανατολική Ρουμανία έγινε αυτόνομο ηγεμόνα.

ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ

«Η συνθήκη της ειρήνης»

Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΟΖΑΝΗΣ

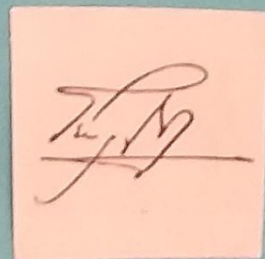
Η Συνθήκη της Λωζάνης επιγράφη στις 24 Ιουλίου του 1923 στην Ελβετία.

Επίσης η Συνθήκη της Λωζάνης κατήχησε τη Συνθήκη των Σεβρών η οποία αποτέλεσε οριστικά επιτυχία για την Ελλάδα, καθώς διαμόρφωσε αυτό που ονομάστηκε « Η Ελλάδα των δύο Ηπείρων και των πέντε θαλασσών ». Τα εδάφη που χάσαμε είναι η Ανατολική Θράκη, η Ίμβρος, η Τένεδος μια λωρίδα γης κατά μήκος των συνόρων με την Συρία, η περιοχή της Σμύρνης και η Δεδιοποιημένη Ζώνη των Λαζών, η οποία όμως θα έμενε αποστρατευμένη. Με τη Συνθήκη της Λωζάνης, το Πατριαρχείο Κωνσταντινούπολης αδέσμευσε υπό ειδικό διεθνές νομικό καθεστώς. Συγκεκριμένα πρόβλεπε υποχρεωτική ανταλλαγή μεταξύ των Ελληνορθόδοξων κατοίκων από την Τουρκία και των Μουσουλμάνων κατοίκων από την Ελλάδα. Από την ανταλλαγή εξαφάνθηκαν οι Έλληνες από την Κωνσταντινούπολη, την Ίμβρο και την Τένεδο, καθώς και οι Μουσουλμάνοι από τη Δυτική Θράκη.

Η ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΩΖΑΝΝΗΣ

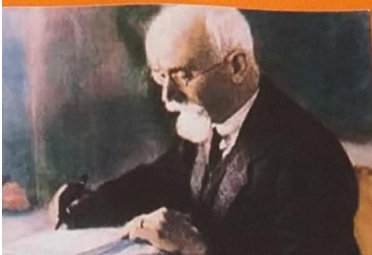
Στις φωτογραφίες βλέπουμε την αντιπροσωπεία των Ελλήνων και των Τούρκων. Επίσης τους βλέπουμε όλους πολύ σοβαρούς και φαίνεται πως μόλις είχε τελειώσει ένα πόλεμος και συγκεκριμένα η Μικρασιατική καταστροφή. Ακόμα βλέπουμε τον Βενιζέλο και τον Ινονού να προσέρχονται στον χώρο των συζητήσεων. Αυτή η συγκεκριμένη συνθήκη υπεγράφη σε ένα πολυτελέστατο ξενοδοχείο στη Λωζάννη της Ελβετίας στις 24 Ιουλίου 1923. Αναγνωρίζουμε τον Ελευθέριο Βενιζέλο και τον Ινονού. Πιστεύουμε ότι συγκεντρώθηκαν για τις διαπραγματεύσεις και τις υπογραφές της συνθήκης. Μας προϊδεάζουν η ενδυμασία τους, ο μορφασμός τους και ο χώρος στον οποίο βρίσκονται. Η ενδυμασία, οι εκφράσεις των προσώπων, η στάση του σώματος, μας δίνουν πληροφορίες ότι έχουν πάει εκεί για κάτι πολύ σοβαρό. Δεν υπάρχουν γυναίκες στις φωτογραφίες, επειδή τότε δεν ασχολούνταν με την πολιτική. Τότε στην Αθήνα κυκλοφόρησαν εφημερίδες με πρωτοσέλιδο τη συνθήκη της Λωζάννης. Μία από αυτές είναι η εφημερίδα «Εμπρός». Η συγκεκριμένη εφημερίδα γράφει: «Η ειρήνη υπεγράφη χθες στη Λωζάννη». Όπως λέει, «η συνθήκη έδωσε τέλος σε έναν μακροχρόνιο και οδυνηρό πόλεμο για τον Ελληνισμό».

«Ο Ελευθέριος Βενιζέλος»

Ελευθέριος Βενιζέλος

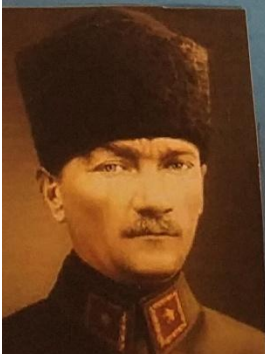
Γεννήθηκε στις Μυρσινές των Χανίων το 1864 και πέρασε στο Παρίσι το 1890. Σπούδασε στην Αθήνα δικηγόρος, δημοσιογράφος, συγγραφέας και μεταφραστής. Μετά τις σπουδές του πήγε στην Κρήτη αφοσιωμένος με τη δικαιοσύνη και με την πολιτική. Ήταν πρωθυπουργός της κεντρικής πολιτικής. Σε πολιτικούς έσφιξε εμφαντικό ρόλο στο Κεντρικό Σχίσμα καθώς και στα πολιτικά της Ελλάδας. Ίδρυσε το κόμμα των Φιλελευθέρων και από το 1910 με τον θάνατό του έγινε 7 φορές πρωθυπουργός. Η σύζυγός του Μαρία Ελισσαίου του χάρισε δύο παιδιά τον Κωνσταντό και τον Σοφία. Μετά τον θάνατό της παντρεύτηκε την Ελίση Βενιζέλου. Τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο τάχθηκε με την Αντάντ, διακρίθηκε με τον θαρραλέο και παρατηρήθηκε δημοφιλία στον Εθνικό Διχασμό. Επέστρεψε στην πρωθυπουργία το 1917-1920 όπου έκανε τις εκλογές και εγκατέλειψε την Ελλάδα. Επέστρεψε το 1924 και το 1928 ήταν πάλι πρωθυπουργός. Το 1935 μετά από απόπειρα πραξικοπήματος κατέφυγε στο Παρίσι και εκεί πέρασε. Θάφτηκε στην Κρήτη στο μέγα του ταφείου. Το όνομά του έχει δοθεί σε πλατείες και δρόμους της Ελλάδας.

Οι Φιλελευθέροι

ΚΕΜΑΛ ΑΤΑΤΟΥΡΚ

Ο Μουσταφά Κεμάλ Ατατάρκε ήταν Τούρκος στρατιωτικός και πολιτικός. Ήταν ιδρυτής και πρώτος πρόεδρος της Τουρκικής Δημοκρατίας. Ανελάβε την Οθωμανική αυτοκρατορία που της μένουν οπόλοιπα τα εδάφη της Ανατολίας και κατόρθωσε να την μετατρέψει σε κράτος δυτικού προτύπου. Αυτός ο χαρισματικός ηγέτης, προκειμένου να εφαρμόσει την πολιτική του, δεν δίστασε να συνεχίσει τις αγριότητες των Νεότουρκων, όπως η γενοκτονία των Αρμενίων, των Ελλήνων και των Ασσυρίων. Επίσης προσέλαβε τον χαρακτηρισμό «Ατατούρκ», που σημαίνει «Πατέρας των Τούρκων».

ΙΣΜΕΤ ΙΝΟΝΟΥ

Ο Ισμέτ Ινονού αρχικά ήταν Πασάς αρχόστρα-
Τούρκος στρατιωτικός και πολιτικός. Γεννήθηκε στη Σμύρνη
το 1884 και πέθανε στην Άγκυρα το 1973.

Με το ξέσπασμα του Β' Βαλκανικού πολέμου
ο Ισμέτ Πασάς κατόπιν εντολής του ίδιου του Σουλτάνου
εστάλη στον πόλεμο. Επίσης ανακατέβαλε ζητήματα της
Ανατολικής Θράκης μεταξύ των οσίων και την
Ανδριανούπολη. Κατά την διάρκεια του Α' Παγκοσμίου
πολέμου ο Ισμέτ Πασάς όσα λίγαν τότε πολέμησε στην Παλαιστίνη
στην Αφρική Αντίφων στη συνέχεια έγινε αρχηγός του
Σπιτελλίου του Κεμαλ Ατατούρκ.

«Πληροφορίες για τη Λωζάννη και τη σχέση της με τον Καποδίστρια»

Ομάδα 4

Που βρίσκεται η Λωζάνη

Είναι πόλη στο βόρειο-δυτικό μέρος της Ελβετίας. Αρχικά έδρα πολλών διεθνών διασκέψεων και ειρήνη είχε παύσει (ελάτο ελάτο) στα νοτιοκάρπαθα Καποδιστριας, επιλέχθηκε για τη ευρωπαϊκή ειρήνη, μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων (Βενιζέλου-Κουρού) στα 24 Ιουλίου 1923.

1) Ποιά είναι η σχέση Καποδίστριας Ελβετίας;

Ο Καποδίστριας διετέλεσε πληρεξούσιος υπουργός εξωτερικών της Ρωσίας. Ο Τσάρος Αλέξανδρος τον διορίσε υπουργό για την Ελβετία στο οποίο την θέση ανέλαβε και έφτιαξε ένα νέο πολιτειακό αμοιβαίο σύστημα, δηλαδή νέο σύστημα που ένωσε με επιτυχία τα διάφορα κρατίδια και ισχύει μέχρι και σήμερα. Ο Καποδίστριας θεωρείται πάντα ο πρώτος επιτίμος πολιτικός της Ελβετίας.

Τα παιδιά διαβάζουν και γράφουν για κάποια από τα άρθρα της συνθήκης.

Οι οπαδοί της Μεγάλης Ιδέας

Άρθρο 1.

Από την 1 Μαΐου 1923 θα γίνει η υποχρεωτική ανταλλαγή των Τούρκων υπηκόων του Ελληνικού Ορθόδοξου θρησκευματος να μείνουν στην Ελλάδα και των Ελλήνων υπηκόων του Μουσουλμανικού θρησκευματος να επιστρέψουν στην Τουρκία.

Άρθρο 2.

Δεν θα συμπεριληφθούν στο 1^ο Άρθρο οι Έλληνες της Πόλης και β) οι Μουσουλμάνοι κάτοικοι της Δυτικής Θράκης. Όλοι οι Έλληνες που ήταν ήδη εγκατεστημένοι πριν τις 30 Οκτωβρίου 1918 στην Κων/πολη θεωρούνται κάτοικοι της Πόλης. Θεωρούνται ως Μουσουλμάνοι κάτοικοι της Δυτικής Θράκης.

Άρθρο 3

Οι Έλληνες και οι Μουσουλμάνοι εγκατέλειψαν στις 18 Οκτωβρίου 1912 τα εδάφη των Ελλήνων. Καθώς και οι Τούρκοι ήθελαν την ίδια ανταλλαγή. Η λέξη «μεταναστεύσει» περιλαμβάνει τα φυσικά και νομικά πρόσωπα που έχουν μεταναστεύσει.

Άρθρο 4

Όλοι οι καλοί πολεμιστές ανήκουν στον Ελληνικό πληθυσμό. Οι οικογένειες έφυγαν από την Τουρκία. Ενώ οι κρατούμενοι θα είναι εφέρεση και θα πάνε πρώτοι στην Ελλάδα.

Άρθρο 5

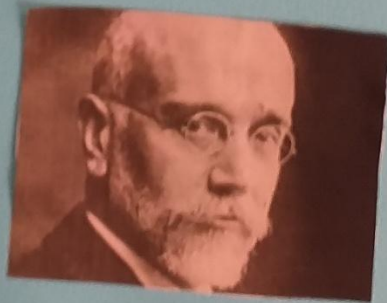
Οι οπαδοί της
Μεγάλης Ιδέας

Ομάδα 4
~ ~ ~ ~

Άρθρο 1/2

Η Ταρσική Κυβέρνηση υποχρεώται να
ταφεί τα κομμένα πέτρα για την
αποκατάσταση του οικοπέδου και αποκατάσταση
κατάστασης του μη λειτουργούντος κτιρίου
του. Ακόμα υποχρεώται να αποκαταστήσει
τα Εκκλησίες, τις αναψυχίτες, τα υδροθεραπεία
και τα υδάτινα δημοτικά καθίσματα
και την ειρήνη των κατοίκων.

← Ο Φαλακρός →

Ομάδα 4

Άρθρο 43 - 44

⁴³ 1) Στις μη μουσουλμανικές μειονότητες όπου ανήκουν Τούρκοι υπήκοοι, δεν είναι υποχρεωμένα να εκτελούν πράξεις που αποτελούν παράβαση της πίστης ή των θρησκευτικών τους εθίμων ούτε να περυνέθουν με κάποια ανικανότητα εάν αρχίσουν να υπαβαίνονται μπροστά στα δικαστήρια ή να κάνουν κάποια υψηλή εργασία την ημέρα της εβδομάδας που είναι για ξεκούραση.

Η Τουρκία προσέχεται ότι οι διατάξεις των προαναφερθέντων άρθρων αυτού του τμήματος εφόσον αφορούν τους μη μουσουλμανικούς Τούρκους υπήκοους αυτό αποτελεί υποχρέωση του διεθνούς συμπεράτος και θα τείνουν κάτω από την εγγύηση της κοινωνίας των Εθνών. Οι διατάξεις αυτές δεν είναι δυνατόν να τροποποιηθούν χωρίς την συγκατάθεση της πλειοψηφίας των συμβαλλών της κοινωνίας των Εθνών.

Οι Φιλελεύθεροι

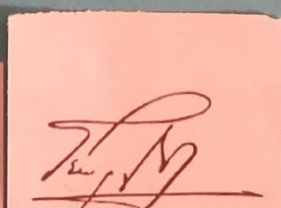
«Παραβίαση της συνθήκης από τους Τούρκους»

Παραβίαση των Άρθρων 38-42

Κατά τη διάρκεια του Β' Παγκόσμιου Πολέμου οι Τούρκοι παραβίασαν τα άρθρα 39, 40 και έβαλαν υψηλό φόρο στις Έλληνες της Ίμβρου και της Τενέδου

Οι άντρες των γυναιών ηλικίας 20-40 ετών επιβραβεύτηκαν και στάλθηκαν στα τάγματα εργασίας όπου υποχρεώθηκαν σε καταναγκαστική εργασία ενώ στα άρθρα 39, 40 έλεγε ότι η Τουρκία προστατεύει τους πολίτες ανεξαρτήτως θρησκείας.

Οι Ιμβρικοί και οι Τενέδιοι που δέχτηκαν στο εξωτερικό έχασαν την Τουρκική υπηκοότητα τους χάοντας τα κτηματολογικά δικαιώματά τους και τη δυνατότητα να επιτρέψουν στα λάτερα εδάφη παραβίασαν τα άρθρα 38, 39, 40

1) Στα πλαίσια του προγράμματος τα παιδιά **διάβασαν και ανέλυσαν** το κείμενο «**Πρόσφυγες**» από το σχετικό μυθιστόρημα από τη Διδώ Σωτηρίου. 2) **Ακόμα διάβασαν** μαρτυρίες προσφύγων, **διατύπωσαν ερωτήσεις και έγραψαν** ανάλογες **συνεντεύξεις**.

Προσωπικές μαρτυρίες
για τον ξεριζωμό από τη Μικρά Ασία

Διαβάζω τις μαρτυρίες δύο Ελλήνων προσφύγων από τη Μικρά Ασία του 1922. Αν αυτές οι μαρτυρίες ήταν το κείμενο μιας συνέντευξης που έχω ήδη πάρει από τους πρόσφυγες, τι ερωτήσεις θα είχα διατυπώσει; Μπορώ να ξαναγράψω τα κείμενα με τη μορφή ερώτησης / απάντησης. Στις μαρτυρίες κυριαρχεί το προσωπικό ύφος και η υποκειμενική άποψη του αφηγητή για τα ιστορικά γεγονότα που συνέβησαν τότε. Μπορώ να εντοπίσω τα ιστορικά γεγονότα στα οποία αναφέρονται;

Εντοπίζω απογόνους προσφύγων εκείνης της περιόδου στην περιοχή όπου μένω. Τους παίρνω συνέντευξη, συγκεντρώνοντας κι άλλες μαρτυρίες για τις απίστευτες ανάγκες που τους ανάγκασαν να ξεριζωθούν από τη γη τους και τις δυσκολίες που αντιμετώπισαν κατά την εγκατάστασή τους στην Ελλάδα.

Μαρτυρία 1η:

«...Κατεβήκαμε στην παραλία. Από εκεί μας ρίχνανε στις βάρκες και μας πήγαιναν στο καράβι. Ένα ολλανδικό καράβι... Προβολείς μας έριχναν και όλο φώναζαν "προχωρείτε, τρέχετε, προχωρείτε, προχωρείτε", μας φώναζαν από το καράβι που ήρθε.

»Κατεβήκαμε ξυπόλυτες όπως είμαστε, με την ψυχή στο στόμα. Κατεβήκαμε στο λιμάνι. Εκεί ήταν οι βάρκες. Όσοι μπορούσαν μπαίνανε. Οι άνδρες βάζανε στις βάρκες μικρά παιδιά και τις γυναίκες, για να προλάβουν το καράβι και να μην τους προλάβουν οι Τσέτες.

»Μετά προλάβανε οι Τσέτες και βάλανε τα πολυβόλα σκοτώνοντας και βουλιάζοντας όλους, που δεν είχαν μπει στο καράβι. Ένας θεϊός μου σκοτώθηκε εκεί, της μάνας μου αδελφός. Και ένας άλλος αδελφός, πάλι της μάνας μου, έπεσε στη θάλασσα. Αλλά τον άρπαξε ένας και τον έβαλε σε μια βάρκα και απομακρυνθήκανε. Τους σκοτώσανε όλους, τους σφάζανε. Εμείς προλάβαμε και φύγαμε τη νύχτα, πριν να φτιάσουν οι Τούρκοι.

»Στη Χίο μας δώσανε αντίσκοινο και καθήσαμε στην αμμουδιά. Εκεί εισαντηρώσαμε. Ήρθαν οι κυρίες και μας φέρανε από μια κουβέρτα σε κάθε οικογένεια και στρατιώτες με καζάνια και φαγητό, που μοιράζανε στον κόσμο. Μάλιστα μας δώσανε και τις καρβάνες των για να βάλουμε το φαγητό, γιατί πώς θα το τρώγαμε. Από τη Χίο φωνάζανε τα καράβια αυτά τα μεγάλα, που ήταν αργοκίνητα, γιατί αυτά που κινούνταν γρήγορα γύριζαν πίσω να πάρουν κόσμο. Από τη Χίο φωνάζανε: "Όποιος θέλει για την Κρήτη, όποιος θέλει για την Αθήνα, για την Πάτρα, τα νησιά". Όπου ήθελες. Εμείς μπήκαμε στις Κρήτης το καράβι και ήρθαμε στην Κρήτη. Από τότε ζω εδώ 75 χρόνια και τότε ήμουν 15 χρονών».

Κωνσταντίνα (Κωστούλα) Χατζηναστασίου, από το Μοναστήρι Καραμπουρνού

1 Ποια ήταν η διαδικασία αποχώρησης που ακολουθήσατε;
2 Προλάβατε να μπειτε χεϊχόρα στα καράβια;
3 Τελικά ήρθαν οι Τσέτες; Ξόκτωσαν κάποιο συγγενικό σας πρόσωπο;
4 Πώς σας υποδέχτηκαν στην Χίο και ποια καράβια πήρατε για να φύγετε;

Μαρτυρία 2η:

«...Κάποια μέρα ακούστηκε ότι ήρθαν καράβια να μας πάρουν. Ξεκινήσαμε όλοι, χιλιάδες κόσμος, με μπόγους και την ψυχή στο στόμα. Εμένα με πασάλειψαν με μουτζούρες, μου έβαλαν κουρέλια για ρούχα. Επίσης οι αδελφοί μου το ίδιο. Βαδίζαμε τον δρόμο για τη σκάλα. Εκατέρωθεν του δρόμου Τούρκοι στρατιώτες άρπαζαν γυναίκες, κορίτσια, άνδρες και όσους νόμιζαν αυτοί. Ό,τι κρατούσαν οι άνθρωποι τους το άρπαζαν με βρισιές και χτυπήματα και φωνές άγριες. Ήταν ένα θέαμα τρομερό και αλησμόνητο. Επιτέλους φθάσαμε, μπήκαμε στις βάρκες και φθάσαμε στα πλοία. Μας πήγαν κατ' αρχάς στη Χίο.

«Είχαμε μια μικρή κουρελού και μέναμε στο πεζοδρόμιο ενός σπιτιού. Ερχόταν η επιτροπή, μας μοίραζε ψωμί και ρέγκες. Νερό τραβούσαμε από ένα πηγάδι. Μετά καιρό μας φόρτωσαν σε άλλα παλιοκάραβα και μετά από ταλαιπωρο και βρώμικο ταξίδι πολλών ημερών μας έφεραν στο λιμάνι της Σούδας. Και εκεί είχαμε κακουχίες και ταλαιπωρίες. Αργότερα κατόρθωσε ο πατέρας μας και έφυγε από την αιχμαλωσία και ήρθε. Πήγαμε στα Χανιά και σιγά σιγά τακτοποιηθήκαμε κάπως. Έτσι μας έδωσαν περιουσίες των Τούρκων κι άλλαξε έπειτα η ζωή μας».

Παπα-Στυλιανός Πιακίς, από τα Βουρλά της Μικράς Ασίας (Από το αφιέρωμα της εφ. *Χανιώτικα Νέα* - Ίδρυμα «Αγία Σοφία», «Μικρά Ασία, Χαίρε! Δόξα και Συμφορά»)

Φωτογραφία από το περιοδικό *The National Geographic*. Πρόσφυγες, γιαγιά κι εγγόνι.

1 Τι έχετε να θυμάστε για την ημέρα που εγκαταλείψατε την πατρίδα σας και τι σας αγχολόνησε περισσότερο;

2 Πως ήταν η ζωή σας αρχικά στην Χίο και ποιος ήταν μετά ο προορισμός σας;

Πέμπτη 10 Ιουνίου 2024

Συνέντευξη προσφύγων

Καλησπέρα σας! Αγαπητοί ακροατές μόλις θα ακούσετε μαρτυρίες δύο προσφύγων που πρόσφατα γλίτωσαν από τα θάνατα που πέρασαν!

Όταν συνειδητοποιήσατε πως κηρύσσεται πόλεμος στην Μικρά Ασία ποια ήταν η πράξη σας πρώτη και πως κατέληξε; Κατέβηκαμε στην παραλία. Από εκεί μας έριχναν στις βάρκες και μας πήγαιναν στο καράβι. Ένα ολλανδικό καράβι... Προβλεψίς μας έριχναν και έλο φώναζαν "προχωρείτε, τρέχετε, προχωρείτε", μας φώναζαν από το καράβι που ήρθε.

Πως αντιδράσατε τότε; Κατέβηκαμε ζυγώλητες όπως είμαστε, με την ψυχή στο στόμα. Κατέβηκαμε στο λιμάνι. Εκεί ήταν οι βάρκες. Όσοι μπορούσαν μπαινανε. Οι άνδρες βάζανε στις βάρκες μικρά παιδιά και τις γυναίκες, για να προλάβουν το καράβι και να μην τους προλάβουν

- ^{οι Τσέτες.} Τελικά καταφέρατε να αναχωρήσετε από το λιμάνι;
- Όχι... Μας προλάβανε οι τσέτες και βάλανε τα πολυβόλα σκοτώνοντας και βουλιάζοντας όλους που δεν είχαν μπει στο καράβι. Ένας θείος μου σκοτώθηκε εκεί της μάνας μου αδελφός. Και ένας άλλος αδελφός, πάλη της μάνας μου, έπεσε στη θάλασσα. Αλλά τον άρπαξε ένας, τον έβαλε σε μια βάρκα και απορακύνθηκε. Τους σκοτώσανε όλους, τους σφάζανε. Εμείς προλάβανε και φύγαμε τη νύχτα, πριν να φτάσουν οι τούρκοι.
- Από φτάσατε στον προορισμό σας, πώς επιβιώσατε;
- Στη χίο μας δώσανε αντισκοινο και καθίσανε στην αφημονδία. Εκεί ετισαντηρώσαμε. Ήρθαν οι κυρίες και μας φέρανε από μια κουβέρτα σε κάθε οικογένεια και στρατιώτες με καζάνια και φαγητό, που μοιράζανε στον κόσμο.

- Οποιος μπορούσε εύκολα, οι άλλοι βοηθούσαν τις γυναίκες, τα παιδιά να μπου βγάζει για να μην τους προλάβουν οι Τσέτες
- Τις προλάβαινε ο Τσέτες;
- Δεν προλάβαινε, αλλά οι άλλοι είχαν με αυτό, είχαν οι Τσέτες του κότωνα κατάνη προλάβει στην θύρα
- Από το βόι βουκότωνα και κούνας;
- Ναι. Ένας αδερφός της μητέρας μου του βουκότωνα οι τούρκοι και έναν άλλο του έβαλαν βε μια βάρκα και απομακρύνθηκε.
- Όταν είχατε οι τούρκοι βώθρη κούνας;
- Όχι! Όταν ήρθαν οι τούρκοι τους βουκότωνα όλοι αλλά εμείς είχαμε φύγει προτρέψαν οι τούρκοι
- Σε ποια πόλη πήγατε όταν γυρίσατε στην Ελλάδα;
- Ανοβισατόκαμε στην Χίο
- Εκεί σας φρονάζαν;
- Ναι. Μας έδωσαν βκινές στην αρμαυριά. Οχι μόνον τα μωρά μας έδωκε και βέρτσκα και στρατός μας έδωκε φαγητό.
- Πήγατε στην Χίο ή μείνατε κάπου αλλού;
- Τότε ερχόνταν με μεγάλα καράβια αεροκίνητα και φωνάζαν τον κόσμο να ήθελε να πάει. Αν κάποιος ήθελε να πάει στην Κενίτσα ή στην

Αθήνα ή στην Παζαρή Γαλατία.

- Εβείς που ηθάζε;
- Εβείς μηήκαμε στο καρπίου του ηθάνε
μακέντη και από τούτε μεχέρ τούτα Σω
εδύ για 75 χρόνια.

2) - Μετεφύγατε από τη Σίβηρι;

- Είχαμε μάθε ότι ήρθαν κοραβόγια να
μας πάρουν.
- Άβαστον λήσι ή πολλοί που φύγατε;
- Ξερίκαμε πολλοί μαζί να φύγαμε φορ-
μέναι τα πράγματα μας και φοβερόμένοι.
- Εβύ πως ήσαν;
- Εμένα με είχαν παθαρήψει με μαντζάρια
και φορούβα βκιβέρια ρούχα.
- Οι Τούρκοι σας έβλεπαν;
- Οι Τούρκοι ήσαν βεολα, τα βημέρια
τα δρομά και έπαιναν αντρες, γυναίκες
παιδιά όβους ήθελαν, και ότι κρατούβ
στο χέρια τους τα έπαιναν. Ήσαν ένα
θέομα τρομερό.
- Εβείς προλαβετε να μηλιζε για ηδούα;
- Ναι ελιζεβας μηήκαμε στο ηδούα και

φτάβαμε στο χίο.

Όταν φτάβατε στο τμήν λαμειάτε;

Μείναμε στο λεζοδρομίο ενός βηζινά βτραίνου
μια καρφέλα που είχαμε μαζί μας. Η κρηνητροπή
μας έδωσε ψαμί, ρεφκες και νερό τραβάβαμε
από το ηηγάδι.

Πόσο καιρό μείνατε στο χίο;

Καθίσαμε κάμποσο και μετά φας έβαλαν
βε ένα παλιό καιάβο και μετά από πολλές
ταλαιπωρίες φτάβαμε στο λιμάνι της Σαίδα.

Ο πατέρας βανήταν μαζί σας;

Όχι! ήθελε άρροτεράοόταν μ πορέβε να φύγει
απο την αιχμαλωσία των Τούρκων.

Παντήγατε μετά;

Όταν ήθε ο πατέρας μου πήγαμε στο Χανέ
Εκεί μας έδωσαν λερωαβίες των Τούρκων και ζή
βαμε καλά

Τα παιδιά απαντούν σε ερωτήματα σχετικά με την μικρασιατική καταστροφή.

- Ποια ήταν τα προβλήματα που δημιουργήσε η προέλαση του ελληνικού στρατού στο εσωτερικό της Μικράς Ασίας;

Παρά τις δυσκολίες ο ελληνικός στρατός το 1921 είχε καταφέρει να καταλάβει τους στόχους του. Όμως οι Τούρκοι υποχώρισαν και οχυρώθηκαν στην Άγκυρα. Τότε οι Έλληνες πήραν την απόφαση να περάσουν τον ποταμό Σαχάριο και την Αλμυρά Έρημο για να τους επιτεθούν. Όμως ο στρατός πολύ ταλαιπωρημένος κουρασμένος και με δύσκολο εφοδιασμό αναγκάστηκε τον Αύγουστο του 1921 να χυρίσει πίσω και να οχυρωθεί στην αμυντική γραμμή Εσκή Σέχίρ - Κιουζαχία - Αφιόν Καραχισάρ. Όταν μετά από ένα χρόνο επιτέθηκαν οι Τούρκοι οι ελληνικές δυνάμεις ήταν ταλαιπωρημένες και οι Έλληνες υποχώρισαν.

- Με βάση τις πηγές και το εικονογραφικό υλικό προβλήθηκε να περιγράψετε τα συναισθήματα των Ελλήνων της Μικράς Ασίας τόσο το 1919, όταν αποβιβάστηκε εκεί ο ελληνικός στρατός, όσο και το 1922, κατά την καταστροφή.

Τα συναισθήματα των Ελλήνων ήταν διαφορετικά το 1919 και το 1922. Το 1919 ερχόμενος ο στρατός στη Σμύρνη επικρατούσε η χαρά και ο ενθουσιασμός καθώς πίστευαν ότι είχε φτάσει η Ένωση της Σμύρνης με την Ελλάδα, όμως το 1922 είχε γίνει φανερό ότι η ένωση αυτή δεν θα γινόταν. Οι Έλληνες φοβισμένοι, τρομοκρατημένοι προσπαθούσαν

να ζητήσουν άσυλο στο προξενείο χωρίς να
καταφέρουν και οι Τούρκοι άρχισαν να ληλατ
να τους σκοτώνουν, να καταστρέφουν τις
περιουσίες τους χωρίς οι Έλληνες να μπορούν
να προστατευθούν.

Οι Έλληνες της Μικράς Ασίας όταν είδαν
να φτάνει ο ελληνικός στρατός στη Σμύρνη
αιδοθήκαν χαρά, ευχαρίστηση, κατοποίηση, ευ
δοκασμό. Δεν χάρηκαν μόνο ότι ο Ελληνικός
στρατός θα διοικούσε τη Σμύρνη για 5
χρόνια, αλλά γιατί ήλπιζαν πως ήθα
ράιζε να ενωθούν με την Ελλάδα. Ενώ το
1922 οι Έλληνες της Μικράς Ασίας ήτα
ν στενοχωρημένοι, απορητευμένοι, κουρασμένο
νικημένοι. Οι φιλοδοξίες τους να ενωθε
ν η Σμύρνη με την Ελλάδα ορεστικά βήθη
καν. Όλα τέλειωσαν με τις βραχές των Χ
δωνικών ληλασίες και του ξεριζωμού απ
τόπος τους.

Ιστορία

Ο Ελληνικός στρατός πέρασε τον ποταμό Σγγάριο και στη συνέχεια έφθασε και έτσι πέρασε μέσω σιό στην Μικρά Ασία. Όμως ο στρατός ήταν κουρασμένος από τις συνεχείς μάχες. Γι' αυτό τον Αύγουστο του 1921 αποδοχάρησε και αγκυρώθηκε σε μια αμυντική γραμμή. Όμως τα ελληνικά στρατεύματα λόγω της εξασθένησής τους έσπασαν την αμυντική γραμμή όταν οι Τούρκοι επιτέθηκαν στο Κεμαλ, τον Αύγουστο του 1922. Ο Τουρκικός στρατός έφτασε στη Σμύρνη και την κατέσχευε.

Όταν αποβιβάστηκε ο ελληνικός στρατός στο Αϊώνι της Σμύρνης, το 1919, οι Έλληνες είχαν αισθήματα ενδοσυστασμού και χαράς. Πίστευαν ότι η Ένωση της Σμύρνης με την Ελλάδα ήταν πολύ κοντά και αυτό τους έδωσε μεγάλη ελπίδα.

Όμως η ελπίδα το 1922 διαψεύστηκε. Υπήρχε θλίψη, απογοήτευση και πανικός. Οι Έλληνες αναζητούσαν άουτο, βλέποντας να πλησιάζει το τουρκικό υπτικό. Αναμετώπιζαν σφαγές, λεηλασίες, χημικοί αερισμοί και τρομο.

Η προέλαση του ελληνικού στρατού στη Μικρά-
σια προεβλήθη, όχι μόνο στον ίδιο, ο οποίος
προχωρούσε στο εσωτερικό της Τουρκίας πέρα-
φένως, ταδαιρωμένως και εξουδετερωμένως, αλλά
στην προέλαση προεβλήθη και στον Έλληνα
που ζούσε εκεί. Όταν ο ελληνικός στρατός εισέβα-
λε στην Τουρκία έδειξε μεγάλη αφοσίωση
στον Έλληνα πολίτη. Όλοι οι Έλληνες
εγκατέστησαν τα σπίτια και τις περιουσίες τους
και ακολούθησαν τον ελληνικό στρατό. Έπεισαν
στη Σμύρνη όπου είχαν έμμελες μεγάλες γραφές
και βιβλιοθήκες. Η μεγάλη αυτή βιβλιοθήκη
είχε σαν αποτέλεσμα την προώθηση προς
την Ελλάδα.

1. Με την εσχάραση του Ελληνικού στρατού στη Μ. Ασία ο ελληνικός στρατός ήρθε σε σύγκρουση με Τούρκους αγεράδες και στρατιώτες. Επίσης ξέσπασε εμφύλιος πόλεμος ανάμεσα στους οπαδούς του Σουλτάνου και στους του βασιλιά Κεράλ. Οργανώθηκε αντίσταση εναντίον του ελληνικού στρατού, σύμμαχοι άρχισαν να εγκαταλείπουν τα εδάφη που κατείχαν και οι Σοβιετικοί υποστηρίξαν τον Κεράλ.
2. Το 1919, όταν οι Έλληνες αποβιβάστηκαν στο λιμάνι της Σμύρνης ένωσαν σίγουρα πολύ χαρούμενοι και ευχαριστημένοι που κατάφεραν να πάρουν στα χέρια τους τη διοίκηση της Σμύρνης. Το 1922, όταν έγινε η Μικρασιατική Καταστροφή ένωσαν τροφάρητοι αγανακτισμένοι και φοβούνται για τη ζωή τους ένωσαν πολύ θυμό επίσης για τους Τούρκους, που άρχισαν να τους κωπηλούν χωρίς λόγο.

Ταινίες: Τα παιδιά παρακολούθησαν την «Πολίτικη Κουζίνα».

Εκμάθηση μικρασιάτικων χορών.

